

nu en straks.

uit een verleden, dat wij niet terug begeeren.

Er is in deze oorlogsjaren veel veranderd, ook en vooral in de sociale opvattingen van ons volk. Wie voor deze veranderingen doof en blind is, heeft blijkbaar zijn tijd verslapen. Welnu, laat hij blijven slapen. Want gaat hij zich bemoeien met het naoorlogse hulp- en herstelwerk, dan komen er ongelukken van. Want er zijn verworvenheden, die de illegaliteit tot geen prijs, zal loslaten. Daartoe behooren zeker de normen van hulpverlening, door de illegaliteit als bestaansminimum vastgesteld.

Met algeheele instemming nemen wij dezen brief op. Het is een primaire minimum-eisch van sociale rechtvaardigheid, dat de wereld van het diaconiehuismans-

netje, die voor den oorlog „maatschappelijk hulpbetoon” heette, niet terugkeert. Er moet voor iedereen werk komen. Zoolang dat werk om technische redenen nog niet gegeven kan worden, dient er - evenals thans reeds in bevrijd gebied het geval is - een wachtgeldregeling te komen. De normen daarvan mogen zeker niet lager zijn dan de uitkeeringen, die de illegale verzorgingsorganisaties tijdens de bezetting hebben verstrekt.

Wanneer men de duizenden onderduikers, die in het algemeen een zeer moeilijk bestaan geleid hebben tengevolge van hun vastberaden verzet tegen deportatie naar Duitschland, straks met een bedelaarsuitkeering zou willen afschepen, dan zou dat niet alleen een schrijnende onrechtvaardigheid, maar tevens een poging zijn om onlusten uit te lokken. Liederen, die daarop aansturen, moeten wij na den oorlog buiten de deur houden.

Revue der meeningen

Trage zuivering.

De wijze, waarop de zuivering in de zuidelijke provincies van ons land aangepakt wordt, blijkt niet de instemming van de illegale werkers te hebben. In *De Vrije Stem* werd er kort geleden een boekje over open gedaan. Het blad onthulde, dat de groote fabrikanen, die jarenlang met de Duitschers goede zaken hebben gedaan, steeds voor den vijand hebben gewerkt, aan feestmalen met hooggeplaatste Duitschers hebben aangezet, met den politiegeneraal Rauter op acht gingen en zich in elk opzicht hebben gedragen als onbetrouwbare lieden, die niets anders wilden dan geld verdienen, ook steeds ongemoeid gelaten worden. Deze lieden zijn gewiekst, hebben zich naar alle kanten gedekt en glippen nu als weekdieren tusschen de vingers door. Het blad vindt het uitstekend, dat de domme onbenullige NSBertjes achter het prikkeldraad zitten, maar dat deze groote fabrikanen allemaal vrij rond loopen en zelfs in officieele commissies zitting krijgen, noemt het blad een schandaal. Deze gang van zaken is alleen mogelijk, doordat er in het zuiden allerlei oude figuren op het kussen gebracht worden, die radicale zuivering malligheid vinden. Waarom zou

vraag, waarom de Wehrmacht geen einde maakt aan den bopenloozen strijd, antwoordde Boebisen, dat de S.S. nog steeds te sterk is. De Duitse soldaat, die heel goed weet, dat Duitschland den oorlog verloren heeft, wecht nog door, omdat gehoorzaamheid aan de bevelen voor hem een tweede natuur is geworden. Boebisen geloofde niet, dat de Volkssturm van eenige waarde zou kunnen zijn in een guerilla; van de nazi-jeugd zouden de geallieerde troepen veel last kunnen hebben. Ten aanzien van Hitlers plannen gaf de generaal de volgende bijzonderheden. De Führer heeft een aantal elite-regimenten van de S.S. om zich heen verzameld, waarbij hij in de bergen terug zal trekken. Hij is van plan zich met deze S.S.-lieden, die hem tot den dood toe trouw zullen blijven, tot den laatsten man toe te verzetten. Hitler wil op het slagveld den dood vinden.

men gezeten burgers en steunpilaren van de maatschappij aan de schandpaal zetten? zoo redeneeren zij. Plaats hen liever op het gestoelte der eere. Want wat moet de eenvoudige man wel gaan denken, wanneer hij ziet dat de machtigen der aarde streng beoordeeld en behandeld zouden worden? Dit alles bewijst, dat een consequente zuivering alleen te verwachten is van hen, die niet al te veel eerbied voor de vooroorlogse bezits- en gezagsverhoudingen hebben.

Spraakverwarring in de wereldpolitiek.

In verband met de besluiten van de Krim-conferentie wijst het Engelsche blad *Observer* erop, dat de meeningsverschillen, die er tusschen Engeland en Amerika eenzijdig en de Sovjet-Unie anderzijds ontstaan kunnen, voor een deel het gevolg zijn van de spraakverwarring, die er tusschen deze landen bestaat. Beide spreken over „democratie”, maar zij bedoelen klaarblijkelijk iets anders. De West-europese beschaving weet nauwkeurig wat zij bedoelt, wanneer zij spreekt van democratie, zelfregering, vrijheid en burgerlijke rechten. Maar wat bedoelen de Russen er mede? Deze vragen klemmen vooral ten aanzien van de toekomstige ontwikkeling in Polen en Yoegoslavië. De oneenigheid, aldus de *Observer*, schijnt zich verplaatst te hebben naar de interpretatie van het woord democratie. Eenheid in woorden is reeds iets, maar eenheid in daden is veel belangrijker. Het verloop der gebeurtenissen zal moeten uitwijzen, of de Russen dezelfde taal als West-Europa spreken, besluit het blad.

Dit is inderdaad het groote probleem. Een politiek systeem, waarbij slechts één partij in een land toegelaten wordt en slechts de kranten van deze partij en aan haar onderworpen hulporganisaties verschijnen mogen, zal West-Europa nooit als democratisch willen aanvaarden, hoe hardnekkig enkelen het ook als volmaakt democratisch zullen trachten aan te prijzen. De gang van zaken in de twee genoemde landen zal ons spoedig doen weten of deze politieke spraakverwarring nog voortduurt.

De taak van de verzetsbeweging.

Geen verwaarloozing van de illegale actie thans terwille van de militaire straks.

Er zijn in ons land in den loop van de bezettingsjaren ontelbare staaltjes van moed, initiatief en intelligentie gegeven in den ondergrondse strijd tegen den bezetter. Een reeks van kleinere en grotere organisaties ontstond en gezamenlijk droegen zij het verzetswerk, dat op den duur een uiterst veelzijdig karakter kreeg. Het bestond uit het schrijven, drukken en verspreiden van manifesten en kranten, het verrichten van spionage, het verstoren van de Duitse oorlogsproductie, het hinderen van de Duitse deportatiemaatregelen met het omvangrijke onderduikerswerk, dat hier bij behoort, het uit den weg ruimen van landverraders en Duitse spionnen, het beschadigen en vernielen van vijandelijke militaire installaties en verder uit al die daden, die tot uitwerking hadden, dat de slappe koopmansgeest in ons volk, die er steeds op uit is het op een accoordje te gooien en tot een compromis te komen, plaats maakte voor een houding van ongenaaikbaar zelfbewustzijn en vasthoudend verzet.

Nog veel te doen!

Straks, als de strijd ten einde is, zullen de kroniekschrijvers te voorschijn komen, die de geschiedenis van het verzet op papier zetten. Thans is het daarvoor niet de tijd. Op het oogenblik dienen wij onszelf veel meer af te vragen, of ons verzetswerk niet veel te zwak is gebleven, of het niet belangrijk uitgebreid zou kunnen worden en of er niet talloze daden, die nuttig en dringend noodzakelijk waren, achterwege zijn gebleven. Daar zijn bijvoorbeeld de ontelbare transporten van gevangenen en razziaslachtoffers, die meestal met een minimale bewaking door de straten trokken. Er is veel te weinig gedaan om hen uit handen van den vijand te bevrijden. Elken nacht rijden er nog Duitse treinen door ons land, die het effect van de staking onzer spoorjongens ten deele te niet doen. Zij brengen en halen Duitse troepen en zij rijden kostbare fabrieksinstallaties, zendingen levensmiddelen en andere goederen ons land uit, die alle zonder uitzondering aan ons volk ontstolen zijn. Dit moet verhindert worden en wij mogen niet rusten, voordat het geheele Duitse treinverkeer stopgezet zal zijn. Dan is er het feit, dat er nog altijd verscheidene „Nederlanders” ongehinderd in het land rondloopen, die er hun dagwerk van maken hun eigen landgenooten door spionage en provocatie in handen van den S.D. en van het

vuurpeleton te spelen. Dit landverraderlijke schuim moet onschadelijk gemaakt worden en zoolang wij dit niet gedaan hebben, schietten wij te kort in onze taak. Alleen wanneer de verzetsbeweging zichzelf de groote taak stelt, door middel van een maximum aan prestaties den vijand de grootst mogelijke schade toe te brengen, kan zij tevreden zijn over haar werk.

Beroep op frisch initiatief.

In dit verband moet er op gewezen worden, dat er in sommige kringen van de verzetsbeweging in den loop van het laatste half jaar een eenigszins passieve geestgesteldheid is ontstaan. Er zijn er die meenen, dat men uitsluitend mag handelen, indien daartoe nadrukkelijk bevel door Eisenhower of Prins Bernard gegeven is. Dit lijkt ons geen juiste opvatting. In het geallieerde hoofdkwartier stellen de groote lijn vast en daar zal men bijgevolg dan ook bepalen, wanneer voor ons het oogenblik gekomen zal zijn, om den vijand openlijk te lijf te gaan. Maar het geallieerde hoofdkwartier kan de plaatselijke toestanden en verhoudingen in de bezette gebieden niet overzien, noch beoordeelen. Van de vele mogelijkheden, die zich overal plotseling voor kunnen doen en waarvan alleen gebruik gemaakt kan worden, indien men plaatselijk een moedig initiatief aan den dag legt, kan men zich uiteraard in Londen, Brussel of Eindhoven geen voorstelling maken. Dat pretendeert men daar dan ook niet. Hier, in ons land,

Uit vrije streken.

De Fransche minister van oorlog, André Diethelm, heeft medegedeeld, dat er onderhandelingen met de geallieerde mogendheden gaande zijn om Frankrijk in staat te stellen een leger van 70.000 man te vormen, dat bestemd zal worden voor de bevrijding van Fransch Indo-China. Deze strijdmacht zou groot genoeg zijn om zonder hulp van anderen de Japanners uit Indo-China te verjagen.

Op vele punten aan de lange Zweedsche kustlijn komen den laatsten tijd groepjes Duitschers aan, die zich met allerlei schuitjes en bootjes over de Oostzee wagen om zich in Zweden in veiligheid te brengen. Er bevinden zich onder hen veel officieren en ambten van de O.T. Zij verklaren bevreesd te zijn voor de wraak van de binnenrukkende legers, die de misdaden der Duitschers in de bezette gebieden - naar zij zeggen - aan het geheele Duitse volk zullen vergelden.

Terwijl alle andere mogendheden, die aan de conferentie van San Francisco zullen deelnemen, hun minister van buitenlandse zaken als delegatieleider voor de conferentie hebben aangewezen, heeft de Sovjet-Unie dit nagelaten. Molotov

komt het op ons eigen initiatief aan.

Alle verzetsgroepen, onder welchen naam zij ook werken, moeten zich er daarom goed van door-dringen dat wij oorlogswerk verrichten, waarbij men elke goede gelegenheid om toe te slaan, die zich soms onverwacht en plotseling voor kan doen, terstond moeten aangrijpen. Het is een essentieel kenmerk van elke verzetsbeweging, dat zij niet op bevel of bij koninklijk besluit ontstaat en handelt, maar dat zij spontaan opkomt uit de vaderlandsliefde, het geloof en de politieke overtuiging van de onderdrukten, die zich niet langer zonder verzet willen laten trappen en die aan den drang tot handelen niet langer weerstand kunnen bieden. Deze drang tot handelen moet terwille van een doelmatig effect in de bedding van een organisatie gebracht worden, maar de organisatorische banden mogen er niet toe leiden, dat het initiatief gedoofd wordt en de slagvaardigheid vermindert. Het is noodig hierop te wijzen, om dat zich in vele plaatsen allerlei oude en bureaucratieche elementen in de verzetsbeweging genesteld hebben, die zich meer bezorgd maken om de machtsposities, die zij na de bevrijding denken te bezetten, dan om het levendig houden van een frischen aanvalsgest en een overrompelende activiteit bij de illegale werkers. Leiders, die meenen dat de taak van de Nederlandsche ondergrondse beweging geen andere is, dan straks de wegtrekkende Duitschers wat kogels achterna te zenden, toonen ons curieus weinig begrip voor de belangrijke taak die de verzetsbeweging ook nu, vóór het begin van den openlijken strijd, te vervullen heeft.

blijft in Moskou, terwijl de Russische ambassadeur in New York als hoofd der Russische delegatie zal optreden. In Londen en Washington heeft dit ontstemming verwekt. Men schrijft dit „gebaar van teleurstelling” toe aan Russische ontstemming over het feit, dat Engeland en de U.S.A. geweigerd hebben het Comité van Loebelin naar San Francisco uit te noodigen.

Herbert Ewart, de minister van buitenlandse zaken van Australië, verklaarde in een persgesprek te Londen, dat de Britsche dominions tengevolge van hun aardrijkskundige ligging vaak uiteenlopende belangen hebben. In verband hiermede zullen zij in San Francisco als „onderling duidelijk gescheiden, gelijke en zelfstandige staten” dikwijls op uiteenlopende wijze hun stem uitbrengen.

In Portugal is een steeds groeiende oppositie tegen het bewind van den dictator Salazar gaande. Naar U.P. meldt verzamelt de Portugeseche regering troepen in Mozambique voor de beroving van Portugeesch Timor. Indien Japan de Portugeese soevereiniteit over dit gebied niet herstelt, zou Salazar zich den oorlog verklaren. Hij zou zich hiermede nauwere aansluiting bij de Geallieerden willen zoeken en tevens de binnenlandsche oppositie bet stilzwijgen willen opleggen.